

Veiligheidsbeleid/ omgangsnormen

Maart 2017

Koningin Wilhelmina College

Inhoud

Voorwoord.....	3
Plagen.....	4
Pesten.....	4
Voorbeelden van pestgedrag.....	4
Verbaal.....	4
Isolatie.....	4
Stelen of vernielen van bezittingen.....	4
Partijen bij het pestprobleem.....	4
De gepeste leerling.....	4
De pester.....	5
De zwijgende middengroep.....	5
De leerling die het opneemt voor de gepeste leerling.....	5
De medewerkers.....	5
De ouders/verzorgers.....	5
Sociale Media.....	5
Sociale Media en de school.....	5
Sociale Media en de profilering.....	6
Sociale Media en het curriculum.....	6
Sociale Media en de communicatie.....	6
Sociale Media en de verantwoordelijkheid van haar medewerkers.....	7
Sociale Media en de leerlingen.....	7
Hoe om te gaan met devices binnen school.....	8
Samenvatting misbruik van sociale media.....	8
Preventieve aanpak pesten.....	8
Curatieve aanpak pesten.....	8
Steun bieden aan de leerling die gepest wordt.....	8
Confrontatie pester met zijn gedrag.....	9
Middelen hiertoe zijn.....	9
De Klas.....	9
De medewerkers.....	10
De ouders/verzorgers.....	10
Mogelijke acties en gevolgen voor leerlingen en medewerkers.....	10
Contactpersoon/vertrouwenspersoon/antipestcoördinator.....	11
Bijlage 1 Informatie voor ouders/verzorgers van gepeste kinderen.....	12
Bijlage 2 Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen.....	14
Bijlage 3 Achtergrondinformatie.....	16

Voorwoord

Het Koningin Wilhelmina College staat voor een veilige school waarin we met respect voor elkaar willen omgaan. Uitgangspunt is dat iedere leerling zichzelf kan leren zijn en iedereen zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen, ongeacht culturele achtergrond, religie of seksuele geaardheid. Docenten, onderwijsondersteunend personeel, conrectoren en de schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten.

Tegen pesten wordt duidelijk stelling genomen en er wordt opgetreden wanneer pesten wel plaatsvindt. Vroegtijdig signaleren is van groot belang, maar nog belangrijker vinden wij dat pesten wordt voorkomen door het scheppen van een positief werkklimaat waarin leerlingen en docenten kunnen groeien. Samenwerken staat hoog in ons vaandel en ook willen we leerlingen behulpzaamheid bijbrengen.

In dit beleid wordt het fenomeen pesten beschreven. Het veiligheidsbeleid is geschreven voor de leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers van de school. Het geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van het veiligheidsbeleid.

Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt.

Het hoofddoel van het beleid is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

Maart 2017

Plagen

Plagen is een normaal verschijnsel. Ieder kind wordt wel eens geplaagd of plaagt zelf. Plagen vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid en is vriendschappelijk bedoeld. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten

Op het Koningin Wilhelmina College hanteren we de regel dat degene die het ondergaat, bepaalt of het vertoonde gedrag gewenst is of niet meer. Degene die het ondergaat bepaalt dus of er sprake is van pesten. Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Wat misschien niet persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uitkomt. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter van bepaald gedrag. We spreken van pestgedrag als het regelmatig gebeurt, waardoor de leerling zich niet langer veilig voelt in de school. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. De gepeste is niet meer in staat voor zichzelf op te komen en ondervindt duidelijk nadelige gevolgen.

Voorbeelden van pestgedrag

Pesten kan allerlei vormen aannemen. Hieronder volgen 4 categorieën met voorbeelden van de genoemde soort.

Verbaal

(bijvoorbeeld schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas, ongewenste sms'jes (What's app of Ping) sturen, via mail of chatprogramma's (Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat) opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en / of foto's of filmpjes (zie bijlage 2 en 3 over sociale media en digitaal pesten), (bijvoorbeeld trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken), een leerling achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen).

Isolatie

Bijvoorbeeld uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk maken dat hij/zij niet gewenst is, doodzwijgen.

Stelen of vernielen van bezittingen

Bijvoorbeeld afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.

Partijen bij het pestprobleem

Bij pesten zijn meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pester(s), de zwijgende middengroep, de leerlingen die het opnemen voor de gepeste leerling, het personeel en de ouders/verzorgers. Om pesten zowel in preventieve zin als in curatieve zin aan te pakken is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid.

De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden maar sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden.

Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen. In sommige gevallen valt het gepeste kind op door lichaamshouding of (on)verzorgdheid (vieze kleding of geur).

De pester

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterksten. Meisjes pesten in drie kwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buitensluiten, roddelen, bijvoorbeeld via sociale media) en voor de rest door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom: in driekwart van de gevallen door middel van fysiek geweld en voor de rest door middel van psychisch geweld. Pesters kunnen het zich permitteren zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Echte pesters zijn niet alleen agressief en fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook weinig empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen. Een 'succesvolle' pester heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommigen behouden enige afstand en andere leerlingen doen, uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe neemt een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor het gepeste kind op.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pester in kwestie mee te liften.

De leerling die het opneemt voor de gepeste leerling

Dit zijn vaak de rijpere, onafhankelijke leerlingen in de groep. Zij ervaren onrecht en treden daartegenop. Deze groep leerlingen moet de gelegenheid krijgen om voor hun mening uit te komen en dienen daar door de docent bij te worden geholpen en beschermd.

De medewerkers

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: (bijna) iedere leerling weet dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

De ouders/verzorgers

Wanneer kinderen worden gepest, durven ze in de meeste gevallen niet aan hun ouders/verzorgers te vertellen dat hen dit overkomt. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders/verzorgers naar school gaan, het aan de mentor vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

Sociale Media

Sociale Media en de school

Het KWC is zich ervan bewust dat sociale media een onlosmakelijk onderdeel zijn van de huidige samenleving en de leefomgeving van zijn leerlingen, hun ouders/verzorgers en andere belanghebbenden zoals omwonenden en de gemeente. Het KWC ziet het als zijn

verantwoordelijkheid om kinderen te leren de voordelen van sociale media te benutten alsmede de nadelen bespreekbaar te maken. Daarnaast maakt het KWC hen er ook bewust van dat berichten via de sociale media voor onbepaalde tijd beschikbaar blijven. Bovendien ziet het KWC de kansen die sociale media bieden om de school te profileren in de markt en om de communicatie met belanghebbenden toegankelijker en interactiever te maken. Daarnaast ziet het KWC dat sociale media een goede bijdrage leveren aan de professionaliteit van onderwijspersoneel en de kwaliteit van onderwijs. Het KWC biedt de docenten voldoende mogelijkheid om kennis van sociale media en de manier waarop deze ingezet kunnen worden in de leerontwikkeling, op peil te houden.

Sociale Media en de profilering

- Het KWC zet berichtgeving op sociale media in met het doel om positieve informatie te verspreiden over de (activiteiten) van de school of organisatie;
- Het KWC monitort sociale media actief om de ervaringen van leerlingen en andere belanghebbenden met de school te vernemen;
- Het KWC gaat naar aanleiding van deze ervaringen 'in real life' in gesprek om, waar mogelijk, de goede punten te versterken en de zwakke te verbeteren. Behalve in geval van onjuistheden wordt op negatieve discussies niet gereageerd via sociale media;
- Het KWC vraagt toestemming van ouders/verzorgers voor het publiceren van foto-, film- en geluidsopnamen van school gerelateerde situaties voor wervingsdoeleinden.

Sociale Media en het curriculum

- Het KWC verwacht van de docenten dat zij over voldoende kennis beschikken om de leerlingen de benodigde sociale mediavaardigheden aan te leren die waardevol zijn voor het leerproces;
- Het KWC integreert waar mogelijk sociale media in de lessen en gebruikt deze o.a. om contact te leggen met experts en om in te spelen op actualiteit;
- Het KWC spant zich in om de leerlingen zelf de mogelijkheden van sociale media te laten ervaren;
- Tijdens de lessen op het KWC staan de devices (smartphone, tablet, iPod, laptop) standaard 'geparkeerd' of uit. De leerlingen wordt gevraagd hun devices aan te zetten en gebruik te maken van sociale media als dat van belang is voor het leerproces.

Sociale Media en de communicatie

- Het KWC zet sociale media in om de dialoog met belanghebbenden aan te gaan, met als doel betere informatieverstrekking, het verhogen van ouderparticipatie en betrokkenheid van de buurt;
- Het KWC moedigt medewerkers en leerlingen aan om over school gerelateerde onderwerpen te publiceren, voor zover er rekening mee wordt gehouden dat geen informatie verspreid wordt over derden die daar geen toestemming voor hebben gegeven;
- Het KWC moedigt medewerkers aan om sociale media in te zetten om leerlingen te informeren over school gerelateerde onderwerpen als opdrachten, roosterwijzigingen en activiteiten;
- Het KWC laat de inzet van sociale media door medewerkers over niet school gerelateerde onderwerpen met de belanghebbenden over aan de inschatting van de docent. Onze medewerkers zijn zich hierbij bewust van het feit dat zij ambassadeurs zijn van onze school. De integriteit van de berichtgeving op sociale media is essentieel en vanzelfsprekend. Dat wil zeggen dat op het KWC-kennis en informatie alleen worden gedeeld als het geen vertrouwelijke of persoonlijke informatie betreft en anderen niet schaadt;
- Het KWC respecteert de vrijheid van meningsuiting van alle medewerkers. In het geval dat de medewerker communiceert via sociale media vanuit zijn/haar professie, wordt kenbaar gemaakt dat dit gebeurt als docent en namens de school. Bij twijfel zoeken medewerkers contact met hun leidinggevende;
- Het KWC adviseert medewerkers een apart account voor privé zaken en school gerelateerde zaken aan te maken en naar leerlingen toe uitsluitend via het schoolaccount te communiceren.

Sociale Media en de verantwoordelijkheid van haar medewerkers

Hoofregel: het gedrag van medewerkers van het KWC wijkt niet af van wat in de klas of op school gebruikelijk is.

- Medewerkers van het KWC gaan via sociale media niet in discussie met leerlingen en ouders/verzorgers;
- Medewerkers gebruiken (groeps-) WhatsApps alleen om schoolse zaken te communiceren;
- Medewerkers gebruiken geen profielfoto's waarop rokend of met alcohol geposeerd wordt;
- Medewerkers houden met hun posts altijd in gedachten dat die moeten passen bij de identiteit van de school.

Sociale Media en de leerlingen

Het KWC heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om de veiligheid van leerlingen. Dat begint met duidelijke en gecommuniceerde normen en waarden en de handhaving daarvan, ook digitaal. Als gouden regel onderneemt het KWC altijd actie naar aanleiding van online ongewenst gedrag, ook als iets zich afspeelt buiten de poort van school. De praktijk laat zien dat voorvallen op sociale media die zijn ontstaan buiten schooltijd, een grote impact hebben onder schooltijd. Het zorgt voor spanningen tussen leerlingen, ruzies en onrust in de klas. Daarmee is het wel een zaak van school. Niets doen tast het veiligheidsgevoel van leerlingen aan en vergroot de kans op klachten en escalatie van een incident.

Om een veilige digitale, sociale omgeving voor leerlingen te creëren, hanteren we de volgende regels voor de leerlingen:

- Op school gebruik je sociale media voor het vinden van informatie en om te communiceren over dingen die voor school belangrijk zijn;
- Je bent op de hoogte van de risico's van het delen van persoonlijke en privacygevoelige informatie op het internet;
- Het maken en publiceren van een foto of video van een ander zonder diens toestemming is verboden en strafbaar;
- Je maakt geen misbruik van de informatie die over een ander te vinden is en je schaadt de reputatie van leerlingen niet door plaatsen en verspreiden van ongewenste informatie. Dit is wettelijk strafbaar;
- Het hacken van school-accounts van medeleerlingen en personeelsleden, dan wel betrokkenen bij het KWC, wordt bestraft;
- Cyberbaiting (het online pesten, bedreigen en voor schut zetten van onderwijspersoneel en medeleerlingen) wordt bestraft;
- Je toont je bewust van het effect van uitingen via sociale media. Meningen die je uit op sociale media zijn openbaar zichtbaar en blijven online staan. Je denkt goed na over de manier waarop jij je uit via sociale media;
- De teksten die jij publiceert worden letterlijk opgevat alsof ze uit jouw mond komen. Bedenk ook dat tekst op een scherm vaak anders opgevat kan worden dan hoe jij het bedoelde;
- Je gebruikersnaam en profielafbeelding vertegenwoordigen wie jij bent: gebruik daarom geen schunnige namen of ongepaste afbeeldingen. Bedenk daarbij dat sigaretten en alcohol ongepast, want ongeoorloofd zijn;
- Wanneer je het vermoeden hebt dat iemand in je omgeving gehackt, gepest of bedreigd wordt via sociale media, dan schiet je diegene te hulp. Je meldt wantoestanden altijd op school. Je kunt in deze situatie altijd bij de vertrouwenspersonen, je mentor of de schoolleiding terecht;
- Je neemt regelmatig de tijd om je sociale profielen op te schonen en bij te werken. Bedenk daarbij voor jezelf of je alles nog wel online wil hebben staan en verwijder zo nodig verouderde uitspraken, foto's en 'vrienden';
- Je vermijdt online contact met mensen die je niet in persoon kent. Wanneer je twijfelt over iemands identiteit, blokkeer dan het contact;
- Ga nooit in op oneerbare voorstellen en schakel bij twijfel je ouders/verzorgers of school in;
- Zaken als sexting en grooming zijn wettelijk strafbare feiten. Je bent in overtreding als je je hieraan schuldig maakt. De school zal ouders/verzorgers van slachtoffers adviseren aangifte te doen.

Hoe om te gaan met devices binnen school

Onder mobiele apparaten vallen onder andere telefoons, smartphones, tablets en laptops.

Docenten integreren sociale media in hun lessen als dit het educatieve doel van de les dient. In deze gevallen kan de docent leerlingen toestemming geven gebruik te maken van sociale media en mobiele apparaten tijdens de les.

Voor gebruik van mobiele apparaten tijdens lessen gelden de volgende regels:

- Je gebruikt je mobiele apparaat verstandig en verantwoordelijk;
- Het gebruik van je mobiele apparaten tijdens de les is alleen toegestaan na toestemming van de docent;
- Wanneer de docent je vraagt om je scherm te laten zien, laat je je scherm zien zonder er eerst iets aan te wijzigen en zonder protest;
- Er wordt op school alleen gefotografeerd en gefilmd met toestemming van de docent en de perso(o)n(en) die gefotografeerd of gefilmd worden;
- Wanneer een docent je vraagt om je apparaat weg te doen dan doe je dat zonder discussie;
- Je gebruikt je mobiele apparaat op school alleen voor zaken die met de les/school te maken hebben;
- Tijdens toetsen staat je mobiele apparaat uit tenzij je opdracht krijgt hiervan gebruik te maken. Het kan ook zijn dat de docent je vraagt je mobiel tijdelijk in te leveren. Mobiele apparaten mogen niet naar examenruimten worden meegenomen.

Samenvatting misbruik van sociale media

Sociale veiligheid gaat ook over de 'online' veiligheid. Grensoverschrijdend gedrag en misbruik van sociale media vormen een bedreiging voor de veiligheid van leerlingen en medewerkers. Incidenten op sociale media die binnen schooltijden en/of op school plaatsvinden, worden hoog opgenomen en volgens schoolbeleid onderzocht en eventueel bestraft. Incidenten op sociale media die buiten schooltijden en/of buiten school plaatsvinden, maar wel de veiligheid van leerlingen of medewerkers op school beïnvloeden, vallen wel degelijk onder schoolbeleid. Indien nodig zal het KWC de ouders/verzorgers inschakelen om hen te informeren over het misbruik van de sociale media. In geval van strafbare feiten zal het KWC de politie informeren en zal aangifte worden gedaan.

Preventieve aanpak pesten

- De mentor speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de eerste kennismaking. Tijdens de eerste schooldag na de zomervakantie bespreekt de mentor (in onder- én bovenbouw) de omgangsregels met de leerlingen.
- Het onderwerp pesten wordt tijdens begeleidingsuren regelmatig aan de orde gesteld, telkens in andere bewoordingen (buitensluiten, anders zijn, acceptatie van verschillen, verhuizen, vriendschap, veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep) en ook met gebruikmaking van verschillende werkvormen.
- Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag van leerlingen en docenten niet wordt geaccepteerd en waar docenten duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.
- In en rond de school, tijdens pauzes en tussen uren wordt er door de conciërges, toezichthouders en docenten gesurveilleerd en worden leerlingen op hun gedrag aangesproken.

Curatieve aanpak pesten

Steun bieden aan de leerling die gepest wordt

Belangrijk is de gepeste serieus te nemen en een luisterend oor aan te bieden. Tegen pestgedrag wordt duidelijk stelling genomen. De gepeste leerling krijgt advies hoe te reageren op de pester(s).

Geef de gepeste een duidelijk perspectief dat het probleem serieus aangepakt wordt door duidelijk te maken dat je andere instanties binnen (en eventueel buiten) de school erbij betrekt (mentor, conrector, vakdocenten, zorgteam, OOP etc.). Betrek de gepeste in het traject dat je wilt volgen: leg uit welke stappen je wilt nemen en wanneer je hem haar er actief bij wilt betrekken.

Essentieel in het voorkomen van verder pestgedrag is de afspraak met de gepeste leerling dat hij/zij onmiddellijk meldt als er zich na afhandeling van het incident nog pestgedrag voordoet.

Confrontatie pester met zijn gedrag

In een eerste gesprek wordt de pester geconfronteerd met de beschuldiging van pesten. De situatie wordt in kaart gebracht en hem/haar wordt duidelijk gemaakt dat hij/zij zich niet heeft gehouden aan de gemaakte afspraken en hij/zij zich schuldig heeft gemaakt aan ongewenst gedrag. In het gesprek wordt heel duidelijk aangegeven dat zijn/haar gedrag leidt tot een onveilige en onprettige leefomgeving van medeleerlingen. De afspraken worden opnieuw onder de aandacht gebracht en eventueel vastgelegd.

Naar gelang de ernst van het vertoonde gedrag wordt er afgesproken dat het bij een gesprek en excuses tegenover de gepeste blijft of dat er ook gestraft wordt. Bij herhaling zal er altijd gestraft worden. Die straf moet in verhouding zijn tot de ernst van het pesten en moet op zo kort mogelijke termijn uitgevoerd worden. De mentor bepaalt in overleg met de conrector of er gestraft wordt en de strafmaat.

De pester biedt zijn/haar excuses aan in een gesprek met de gepeste of eventueel in een brief. De situatie wordt vastgelegd in het leerling-dossier en gecommuniceerd aan de ouders/verzorgers in een gesprek of eventueel in een brief.

In een vervolggesprek wordt vastgesteld of er verbetering in het gedrag is opgetreden.

Eventueel wordt een aantal nagesprekken gevoerd. De doelen hiervan zijn:

- Achter de mogelijke oorzaak van pesten proberen te komen;
- Het empathisch vermogen van de pester proberen te vergroten.

Middelen hiertoe zijn

- De leerling opdracht geven een (gedeelte van een) boek over pesten te lezen en, na de opdracht te hebben uitgevoerd, de inhoud van het boek te vertellen.
- De leerling zich laten aanmelden bij het forum van de website www.pestening.net en daar te zien wat kinderen en volwassenen aan elkaar over de gevolgen van pesten te vertellen hebben.
- Een opstel over pesten en de gevolgen ervan maken. Blijft de leerling pesten, dan zijn de daaropvolgende activiteiten.
- Zwaardere straffen toekennen.
- De ouders/verzorgers worden met hun kind voor een gesprek op school uitgenodigd door de mentor of conrector. Doel is de ouders/verzorgers inzicht te geven in het gedrag van hun kind en te komen tot een gezamenlijke aanpak van de school en de ouders/verzorgers.
- In overleg kan externe deskundigheid ingeroepen worden om de pester verder te helpen zijn/haar gedrag te veranderen. De school kan erop staan dat er een sociale vaardigheidstraining gevolgd wordt.
- De conrector kan in overleg met de sectordirecteur de leerling de toegang tot een bepaalde les ontzeggen, of een dag lang de toegang tot alle lessen ("een ééndaagse schorsing"), de leerling kan officieel geschorst worden met een melding aan de inspectie (schorsing langer dan 1 dag) en, als ook dit niet helpt wordt de verwijdering procedure opgestart.

De Klas

- Leerlingen die meepesten om er zelf beter van te worden.
- Leerlingen die meepesten omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.
- Leerlingen die niet meepesten maar die niets doen om een einde te maken aan het pesten.
- Leerlingen die het voor het slachtoffer opnemen.

Bijna iedereen in een groep weet dat er wordt gepest, maar niemand durft het aan ouders/verzorgers of docenten te vertellen. Ook onverschilligheid kan een oorzaak zijn dat een pestgeval niet gemeld wordt. Soms zetten daders slachtoffers of klasgenoten onder druk er met niemand over te praten. Deze zwijgende groep kan medeverantwoordelijk worden gemaakt bij het doen stoppen van het pesten door de leerlingen de plicht te geven om met elkaar benoemde

ongewenste omgangsvormen te signaleren en tegen te gaan. Zij moeten allen letten op de aangegeven gedragingen van de pesters en op de opgegeven plaatsen. Zodra een van hen iets ziet wat op pestgedrag lijkt, moet hij/zij dit doorgeven aan de hiervoor verantwoordelijke persoon (mentor/connector). Deze spreekt de pester aan. Op deze manier aangepakt, krijgt de gepeste leerling niet het verwijt dat hij/zij 'geklikt' heeft. Immers, anderen hebben het gezien en doen er nu iets aan.

Als je als docent/mentor in de klas wilt praten over pesten, kan het raadzaam zijn om niet de actuele peestsituatie als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp erbovenuit te tillen. Bijvoorbeeld aan de hand van een krantenartikel, een tv-uitzending, een brief van een leerling van een andere school, een lesbrief of een metafoor. Gebeurt dit niet, dan zou de klas het probleem kunnen ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven, of zeggen dat het een grapje is waar de docent zich geen zorgen over moet maken, of het slachtoffer, buiten school, voor zijn "klikken" straffen. Anderzijds moet wel duidelijk zijn dat er een probleem in de klas is: het mag niet louter als een fictief probleem ervaren worden.

De medewerkers

Alle medewerkers moeten op de hoogte zijn van het fenomeen pesten. Zij geven signalen van pesten door aan de mentor. In de lessen bewegingsonderwijs (BO) kan de ervaring van het buitengesloten zijn aan de orde komen. In het nagesprek kan de docent met de leerlingen praten over buitensluiten in het algemeen, en over buitengesloten worden in de klas in het bijzonder. Medewerkers kan gevraagd worden extra op een leerling te letten en mee te helpen uit te vinden wie degenen zouden kunnen zijn die de betrokken leerling lastigvallen. In alle gevallen geven de medewerkers het goede voorbeeld.

De ouders/verzorgers

De ouders/verzorgers van het gepeste en het pestende kind verdienen ook steun. Belangrijk is de ouders/verzorgers die zich zorgen maken over het gedrag van hun kind serieus te nemen. Zij moeten betrokken worden bij de aanpak van het pestgedrag zoals boven beschreven. Wanneer ouders/verzorgers horen dat hun kind wordt gepest, wordt dit door gegeven aan de mentor.

De ouders/verzorgers geven door wie er pesten en op welke manier. De mentor schakelt het team in om beter te letten op de pesters en de gepeste.

Zie bijlagen 1 en 3 voor een gedetailleerde beschrijving van signalen, adviezen en verwijzing naar internetsites met achtergrondinformatie.

Mogelijke acties en gevolgen voor leerlingen en medewerkers

- Een gesprek organiseren tussen de pester (s) en de gepeste.
- Een klassengesprek en andere activiteiten organiseren met als doel de veiligheid in de klas weer te herstellen door de zwijgende meerderheid te mobiliseren. Dit moet niet op basis van het individuele geval maar moet een algemeen karakter hebben zodat de gepeste er niet op aangekeken kan worden.
- Een gesprek met de gepeste en zijn/haar ouders/verzorgers.
- Een gesprek tussen de ouders/verzorgers van de gepeste en van de pesters stimuleren. In overleg kan worden besloten een sociale vaardigheidstraining te volgen. Verwijzing loopt via de zorgcoördinator.
- Medewerkers die in strijd handelen met dit protocol maken zich mogelijk schuldig aan plichtsverzuim. Alle correspondentie omtrent dit onderwerp wordt opgenomen in het personeelsdossier.
- Afhankelijk van de ernst van de uitlatingen, gedragingen en gevolgen worden naar medewerkers toe rechtspositionele maatregelen genomen welke variëren van waarschuwing, schorsing, berisping, ontslag en ontslag op staande voet.
- Leerlingen en/of ouders/verzorgers die in strijd met dit protocol handelen, maken zich mogelijk schuldig aan verwijtbaar gedrag. Alle correspondentie omtrent dit onderwerp wordt opgenomen in het leerlingendossier.
- Afhankelijk van de ernst van de uitlatingen, gedragingen en gevolgen worden naar leerlingen en/of ouders/verzorgers toe maatregelen genomen welke variëren van waarschuwing, schoolstraf, schorsing en of verwijdering van school.
- Indien de uitlating van leerlingen en/of ouders/verzorgers en medewerkers mogelijk een strafrechtelijke overtreding inhoudt zal door het KWC aangifte bij de politie worden gedaan.

Contactpersoon/vertrouwenspersoon/antipestcoördinator

Het KWC kent een systeem van vertrouwenspersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij kunnen worden ingeschakeld als je het gevoel hebt dat je niet op de juiste wijze geholpen wordt door je mentor, conrector of door de schoolleiding of als je het gevoel hebt dat je niemand anders meer kunt vertrouwen.

Een mentor kan je in contact brengen met de vertrouwenspersoon maar je kunt ook zelf contact opnemen met de vertrouwenspersoon.

De vertrouwenspersonen inzake seksuele intimidatie, agressie en geweld zijn:

Mw. H.J. Zaal (ZLJ@kwc-culemborg.nl)

De heer A.W.J. Haneveer (HRA@kwc-culemborg.nl)

Op het KWC hebben wij de coördinatie van het anti-pestbeleid belegd op directieniveau. Voor beide gebouwen is een directielid aangesteld als antipestcoördinator: dhr. R. Schipper, conrector vmbo tl (SRR@kwc-culemborg.nl) voor de Beethovenlaan en mw. E.J. Hartman, conrector vmbo b/k (HBE@kwc-culemborg.nl) voor de Gershwinhof. De antipestcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor een klimaat waarin preventief gewerkt wordt aan het tegengaan van pesten, maar ook zijn zij aanspreekpunt wanneer de aanpak van een incident de handelingsruimte van een mentor overstijgt. In het algemeen geldt dat de mentor het eerste aanspreekpunt is voor ouders en leerlingen wanneer sprake is van incidenten die te maken hebben met pestgedrag.

Bijlage 1 Informatie voor ouders/verzorgers van gepeste kinderen

Wat kunnen signalen zijn?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen, vaker wakker worden of nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen/durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessuren creëren om niet naar school te hoeven.

Wat ouders/verzorgers/verzorgers zelf kunnen doen

Als het pesten niet op school gebeurt maar op straat, kunt u contact zoeken met de ouders/verzorgers van de pester en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen. Houdt er wel rekening mee dat iedere ouder in principe voor zijn eigen kind opkomt en met de mogelijkheid dat men het probleem gaat ontkennen.

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen gaat proberen het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Probeer uw kind uit te leggen waarom kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een videoband over het onderwerp.
- Vertel dat volwassenen vaak niets doen, omdat ze niet zien dat er gepest wordt of omdat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. Pesten is soms een gewoonte geworden, die moeilijk af te leren is.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam de school te vragen of men dit probleem ook daadwerkelijk zorgvuldig aanpakt.
- Beloon uw kind en help het zijn/haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; "wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor(en) van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten wat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een training sociale vaardigheden. (Info bij mentor of teamleider)
- Houd het niet stil, maar onderneem actie!

Informatie voor ouders/verzorgers van pestende kinderen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan uw kind.

- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind een videoband over pesten
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een training sociale vaardigheden te laten meedoen. Informatie hierover is op te vragen bij de zorgcoördinator op school of bij bureau jeugdzorg.

Bijlage 2 Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmail adres om je zelf te registreren op websites.
- Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat.
- Als je je vervelend voelt door iets dat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug).
- Verwijder onbekende mensen uit je MSN contactlijst.
- Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met kinderen die je van internet kent, en spreek niet met ze af zonder dat je ouders/verzorgers dat weten.
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het chatten kent.
- Dus: geen e-mailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven.
- Let vooral op bij foto's van jezelf: Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn, ook als jij hem al weggehaald hebt. Foto's kunnen ook bewerkt worden zonder dat jij dat weet of wilt. Houd daar rekening mee.
- Wees voorzichtig met het gebruik van je webcam. Gebruik geen webcam bij personen die je niet kent of vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Niet altijd persoonlijk opvatten.
- Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op. Vaak maken mensen negatieve opmerkingen uit verveling. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijk gaan schelden.
- Negeer de pestmails/ -sms/-chat. Je kunt het beste niet reageren op haatmailtjes of andere digitale pesterij.
- Verwijder de e-mail zonder hem te openen. Onderdruk je nieuwsgierigheid! Het negeren is effectief in de beginfase van pesten, dus als de pester nog niet zolang aan het pesten is. Pestkoppen willen vaak aandacht. Als je niet reageert, gaan pesters op zoek naar iemand anders om te pesten. Dat geldt ook voor chatrooms. Als daar vervelende opmerkingen worden gemaakt, stop dan met chatten, verlaat die chatroom.
- Blokkeer de afzender.
Krijg je pest e-mails, blokkeer dan de afzender.
Als het gaat om sms'jes op de mobiele telefoon, dan heb je op sommige mobiele telefoons de mogelijkheid om bepaalde nummers te blokkeren. Dit werkt alleen als vanaf een andere telefoon met nummer vermelding het bericht wordt verzonden, waarmee de dader zich blootgeeft. Wanneer hij of zij echter de telefoon van iemand anders gebruikt, is weliswaar de telefoon, maar niet de dader te achterhalen. Er is dan weer sprake van anonimiteit. Het nummer kan vervolgens wel worden geblokkeerd. Wanneer andere methoden niet helpen, kan uiteindelijk alleen de sms-functie worden uitgeschakeld.
In het ergste geval moet een nieuw (eventueel geheim) nummer worden aangevraagd.
Praat erover. Erover praten met je vrienden, je ouders/verzorgers of een leraar die je vertrouwt is belangrijk. Zeker als het pesten al een tijdje duurt en je je er bedreigd door voelt. Liefst met iemand die veel van computers en internet weet en die niet doorvertelt dat je gepest wordt.
- Bewaar de bewijzen. Als de pesterijen al in een verder gevorderd stadium zijn en er via de sms, chat of mail bedreigingen worden geuit, bewaar deze dan. Hoe vervelend de mailtjes ook zijn, gooi ze niet weg. Maak een printje van de pestmail of sla de berichten op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden. Aan het IP-adres van de e-mail kan soms afgeleid worden van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail, sms'jes e.d. aan kan nemen. Daar heeft men ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie het verstuurt. Bel de helpdesk op.

- Je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die speciaal zijn aangesteld om je te helpen bij vormen van ongewenst gedrag. Zij kunnen je vertellen wat je nog meer kunt doen om het vervelende gedrag te stoppen. Zij kunnen je ook helpen als het vervelende gedrag misschien al gestopt is maar je er nog steeds last van hebt.
- Aangifte doen bij de politie. In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het pesten 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenslaf.nl.
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld.
- Wees zuinig op je wachtwoorden. Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site.

Bijlage 3 Achtergrondinformatie

Onderstaande links geven bruikbare adressen:

Algemene zoekpagina's (portals met veel links naar websites met informatie over pesten)

- <http://pesten.startpagina.nl>
- <http://pesten.startkabel.nl>

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl
Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders/verzorgers en leerkrachten.
- www.pesttenet.nl
Voor en door slachtoffers, richt zich op Nederland en Vlaanderen. Opgericht door Bob van der Meer.

Cyberpesten/veilig internetgebruik/veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl
Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame).
- www.digibewust.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet (was voorheen: www.surfopsafe.nl).
- www.ppsi.nl
PPSI is een expertisecentrum van het APS op het gebied van het bestrijden en voorkomen van (homo-)seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Aansluitend op het werkgebied van vertrouwenspersonen kunt u bij PPSI ook terecht voor informatie over: pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolenveiligheid.nl
Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren/docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens (contact-) personen, onderwijsondersteunend personeel, et cetera.
- <http://veilig.kennisnet.nl>
Handreikingen en links voor ouders/verzorgers, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren. Deze website is een onderdeel van de programmatische "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/kennisnet project.
- www.pestaanpak.nl
M5 is een organisatie die ondersteunen om pestgedrag te melden en te verwerken.